

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Päivämäärä: 15.8.2022

Täyttöohje

- Ennusteen päähuomioista kirjoitetaan
  - tiivistelmä, jota käytetään talouden ja toiminnan työpöytään sekä muihin kaupunkitason tiivistyksiin kaupungin johdolle.
  - yksi, yhtenäinen analyysi oman otsikkonsa alle.
  - riskeistä tulee oman otsikkonsa alle analyysi
  - kaikki yllämainitut analyysit kirjoitetaan talousarviovuoden näkökulmasta
- Strategiasta tulee oman otsikkonsa alle analyysi koko valtuustokauden näkökulmasta
- Kirjoitathan jokaisesta kohdasta lyhyen ja informatiivisen analyysitekstin, jossa on olennaisimmat päähuomiot

Ennusteen tiivistelmä: keskeisimmät nostot ranskalaisilla viivoilla (maksimimerkkimäärä 2200)

- **kuvaa keskeisimmät talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (kaupungin johdolle)**
- **älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana**

- Käyntikerrat jäävät tavoitteesta ja tulot alittuvat, sillä palvelujen kysyntä ei ole palautunut koronapandemiaa edeltäneelle tasolle. Osa toimialan palveluista oli alkuvuodesta rajoitusten vuoksi kiinni, eivätkä asiakkaat sulkujen päätyttyä ole palanneet toimialan palveluihin odotetusti.
- Kustannustason nousu (mm. energiakustannukset) aiheuttaa ennakoitua suuremman menopaineen, joten toimialan toimintakate on tästäkin syystä alittumassa.
- Edellä mainitut syyt vaikuttavat siihen, että toimialan sitovat toiminnan tavoitteet jäävät toteutumatta (toiminnan jälleenrakentaminen ja yksikkökustannukset).
- Kesäsetelien käyttöaste tarkentuu vielä, mutta tämänhetkisen tiedon pohjalta tavoite jää saavuttamatta. Muiden toiminnallisten tavoitteiden ennustetaan toteutuvan.
- Työhyvinvoinnissa on edelleen merkittävää vajetta, mm. Fiilari-kyselyssä tulokset ovat laskeneet. Henkilöstöön liittyvien tavoitteiden toteutuminen edellyttää panostamista henkilöstön työhyvinvointiin.

Ennusteen analyysi: talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (käyttötalous, sitovat toiminnan tavoitteet sekä määrä- ja taloustavoitteet) sekä niiden johdosta käynnistetyt johtamistoimenpiteet

- **kuvaa keskeisimpiä muutoksia ja syitä ennusteen taustalla**
- **kuvaa mihin taustaoletuksiin ennuste perustuu**
- **jos talousarvioon nähden on selkeitä poikkeamia, kuvaa mitä johtamistoimenpiteitä näiden johdosta on käynnistetty**
- **älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana**

Käyttötalous

Toimialan toimintakate on alittumassa 2,5 milj. euroa, suurimmat selittävät tekijät ovat koronan aiheuttamat tulonmenetykset ja energiakulujen kasvu. Investointien ennustetaan alittavan budjetin 0,9 miljoonalla odotettua pienempien ict investointien vuoksi. Laitosavustusten ennustetaan toteutuvan täysimääräisesti. Koronapalautumisen erillisrahan ennustetaan tänä vuonna jäävän budjetista, sillä joitain hankkeita on viivästynyt. Talousennusteen tasapainottamiseksi suositellaan jatkettavan tuottavuustoimenpiteitä.

Sitovat toiminnan tavoitteet

Toiminnan jälleenrakentaminen:

Toimiala pyrkii palauttamaan palvelujen vetovoimaisuuden koronapandemiaa edeltävälle tasolle tavoittelemalla aikaisempia asiakasmääriä. Tavoitteen mittarina ovat käyntikerrat.

Käyntikertojen ennustetaan jäävän tavoitteesta, niin fyysisten kuin digitaalisten käyntikertojen ennustetaan alittuvan. Osa toimialan palveluista oli alkuvuoden rajoitusten vuoksi suljettuina ja asiakkaat eivät ole edelleenkään palanneet palveluluihin odotetusti.

Toiminnan tehostaminen:

Toimiala pyrkii edistämään tuottavuutta ja hyvää palvelukokemusta erityisesti digitalisaatiota edistämällä mittarina yksikkökustannukset. Mittari huomioi palvelukokonaisuuksittain toiminnan tulot ja menot suhteessa aikaansaatuihin suoritteisiin pyrkien osoittamaan palvelukokonaisuuksien toiminnan panos-tuotosuhdetta. Toimialatasoisen tavoitteen toteutuminen edellyttää yksikkökustannusten parantumista kaikissa palvelukokonaisuuksissa, joissa missään ei ennusteta päästävän tavoitteeseen.

Sitovien tavoitteiden toteutumiseksi kohdennetaan palvelujen tehokasta viestintää ja markkinointia, huolehditaan koronapalautumisen hankkeiden sujuvasta toteutuksesta ja parannetaan hankekokonaisuuden koordinoitua ja edistetään suunnitelmien mukaisesti aloitettuja digitalisaatiohankkeita. Lisäksi leanataan sisäisiä prosesseja toimiviksi, asiakasystävällisiksi ja tehokkaiksi.

Sitovien tavoitteiden toteutumiseksi panostetaan myös henkilöstön työhyvinvointiin. Työhyvinvoinnin vahvistamiseksi käydään onnistumiskeskustelut kaikkien työntekijöiden kanssa, toteutetaan Fiilari-toimenpiteet hyödyntämällä kumppaniapua, toteutetaan toimialan työhyvinvointisuunnitelmaa ja käynnistetään esihenkilötyön ja -osaamisen uudistamishanke syksyllä.

Määrä- ja talousarvioit (suoritteet)

Henkilöstön määrän ennustetaan pysyvän talousarviovuoden tavoitteessaan. Tulevaan eläkepoistumaan varaudutaan pitkän aikavälin henkilöstösuunnittelulla.

Tuottavuusindeksin ennustetaan laskevan, muihin suoritteisiin ei ennusteta suuria muutoksia.

Arvio talousarviovuoden tavoitteisiin (sitovat ja muut), palvelutuotantoon, muuhun toimintaan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyvistä merkittävistä riskeistä ja hallintatoimenpiteistä. Strategiset riskit

Niukat resurssit eivät riitä kasvavan ja monimuotoistuvan kaupungin tarpeisiin. Toimiala on selvittänyt omaa roolia soteuudistuksessa.

Riskejä torjutaan

- toteuttamalla palvelustrategian kehittämishankkeita.
- panostamalla henkilöstösuunnitteluun, tarvittavien strategisten kyvykkyyksien kehittämiseen ja valmentavaan johtamiseen sekä ennakoivaan palvelujen suunnitteluun.
- osallistamalla kaupunkiyhteiseen soteuudistuksen valmisteluun.

Taloudelliset riskit

Energia, polttoaineiden, kaukolämmön ja yleisen kustannustason nousu lisää menoja. Mahdollinen energiasopimusten hinnankorotus loppuvuonna tuo taloudellisen lisäriskin. Palvelujen kysyntä ei ole palautunut koronaa edeltäneelle tasolle. Alkuvuodesta koronapandemia on pienentänyt kävijämääriä, peruuttanut tilaisuuksia sekä vähentänyt siten tuloja.

Riskejä torjutaan

- tarkalla ja säännöllisellä talouden seurannalla ja sopeuttamalla toimintaa käytettävissä oleviin resursseihin.
- tuottamalla strategiaa ja perustehtävää tukevat hinnoitteluperiaatteet, kehittämällä verkkokauppaa ja digitaalista löydettävyyttä sekä ottamalla käyttöön ulkoisen rahoituksen hankkeiden hallintamalli.

- suuntaamalla digitalisaatioinvestointeja hankkeisiin, joiden voidaan ennakoida vähentävän menoja, kasvattavan palvelujen käyttöä tai lisäävän tuloja.
- lisäämällä viestintää ja markkinointia erityisesti vahvistamaan loppuvuoden palvelutarjonnan näkyvyyttä.

Toiminnalliset riskit

Segregaatio ja alueiden eriarvoisuus lisääntyvät. Henkilöstön ja esihenkilöiden kuormittuminen on lisääntynyt pitkään jatkuneessa poikkeustilanteessa. Koronan lisäksi kunta-alan lakko keväällä ja uuden Sarastia-palkanmaksujärjestelmän ongelmat ovat kuormittaneet erityisesti esihenkilöitä. Ukrainan sodan vaikutukset heijastuvat eri tavoilla kaupunkiin ja helsinkiläisiin. Ukrainalaiset pakolaiset lisäävät palvelutarpeita. Helsingin kaupungin digitaalinen ympäristö on Ukrainan tilanteen johdosta mahdollisten kyberhyökkäysten kohteena.

Riskejä torjutaan

- kohdistamalla toimenpiteitä erityisesti lapsiin ja nuoriin, ikääntyneisiin ja kaupunkiudistusalueisiin.
- kehittämällä henkilöstön osaamista, palveluja ja toimintaprosesseja palvelustrategioiden mukaisesti.
- noudattamalla kaupunginkanslian suunnitelmaa tietoturvariskiін varautumiseen. Toimenpiteet tehdään yhteistyössä kanslian ja toimialojen kanssa.
- varautumalla kansainvälisen tilanteen muutoksiin ja varautumalla ukrainalaisten pakolaisten palvelutarpeisiin.

Kaupunkistrategian painopistealueiden toteuttamisen analyysi:

- **Kuvaa strategisten tavoitteiden toteutumisen edistymistä valtuustokaudella: onnistumiset ja ongelmat. Keskity tässä toimialan / liikelaitoksen tunnistamiin muutamiin keskeisiin painopistealueisiin.**
- **Hyödynnä sanoituksessa kaupunkistrategian valintojen, ohjelmien ja painopisteiden otsikointia**
- **Arvioi strategian keskeisiin tavoitteisiin pääsemisestä valtuustokauden aikana**
- **Kuvaa kokonaisuuden kannalta olennaisten strategiamittareiden muutoksia ja mitä ne kertovat strategian onnistumisesta**
- **Ohjeellinen pituus on yksi sivu.**
- **Tekstiosuudessa ei tarvitse toistaa ennusteen muissa kohdissa raportoituja asioita**

Esipuhe

Toimialan Vartin kaupunki -palveluverkon saavutettavuusanalyysin perusteella toimialan palveluverkko toteuttaa keskeisten lähipalvelujen osalta jo nykyisellään yli 90 prosenttisesti saavutettavuustarkastelua, jossa lähipalvelut löytyvät viidentoista minuutin kävelyn, pyöräilyn tai julkisen liikenteen matkan päästä.

Maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia

Suomen harrastamisen mallin toteuttaminen edistyy. Vuonna 2021 keskityttiin Helsingin kaupungin omiin peruskouluihin. Mukana olivat kaikki suomen- ja ruotsinkieliset perusopetuksen koulut. Vuoden 2022 alusta harrastuksia on tarjolla myös yksityis- ja sopimuskouluilla. Hanke etenee suunnitelmien mukaisesti. Koko kaupunkia oppimisympäristönä vahvistettiin julkaisemalla uusi versio Kultus.fi -sivustosta, joka kokoaa toimialan ja sen kumppaneiden kouluille suuntaamat sisällöt.

Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja

Toimialan toiminnan palautuminen koronapandemiasta käynnistyi, kun erilaiset kokoontumisrajoitukset vähitellen purettiin alkuvuoden aikana. Ukrainan kriisin takia käynnistettiin järjestöjen kanssa laaja vapaaehtoistoiminnan organisointi sekä toteutettiin muita tukitoimia, mm. tukikonsertti. Toimialan koronapalautumisen erillismäärärahan käyttösuunnitelma vahvistettiin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa 21.12.2021 ja määrärahan käytön sekä hankkeiden edistymistä seurataan ennusteiden osana. Kaikkien projektien toteutuman keskiarvo on 30 %. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan saaman koronapalautusrahan myötä Helsingistä löytyi tänä kesänä ennätysellinen määrä tapahtumia kaupunkilaisten ja vierailijoiden iloksi. Espan lavalla nautittiin mm. monimuotoisista musiikkiesityksistä, ja Helsingin elävät kadut -tapahtuma toi stand up -komiikan, performanssit ja katuteatterin keskustan kaduille. Kulttuurikeskukset tarjosivat mm. nuorten Pride-tapahtumia, musiikkikeikkoja ja kaupunkiviljelyä. Uudenlaisilla mikroavustuksilla pyrittiin puolestaan edistämään kulttuurikentän nopeaa palautumista pandemia-ajasta.

HAM-säätiöitysprosessi jatkui: konsernijaosto nimesi jäsenet HAM Helsingin taidemuseosäätiön valmisteluvaiheen hallitukseen. Ratikkamuseo avautuu uudistuneena. Tanssin talo avautui.

Yhdenvertainen ja kansainvälinen Helsinki

Toimialan toimenpiteet kaupunkiyhteiseen palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan 2022–2025 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 28.2.2022. Helsingin nuorisoneuvoston järjestäytymiskokouksessa 17.2. valittiin uusi hallitus kaudelle 2022. Kaupunginhallitus lasten ja nuorten vaikuttamisjärjestelmän ja osallisuuden edistämisen tavoitteet, mittarit ja johtamisrakenteen kuluvalle strategiakaudelle 2021–2025. Tavoitteena on, että lasten ja nuorten ääni kuuluu monipuolisesti koko kaupungissa. Helsingin nuorisopalveluiden kehittämä maahanmuuttajanuorten puhujafoorumi "MakeSomeNoise" laajeni valtakunnalliseksi toimintamalliksi.

Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan

Toimiala koostaa Kaupunkiuudistusalue-hankesalkkua yhteistyössä alueiden ja palveluiden kanssa kolmivaiheisella työskentelymallilla ja tämän jälkeen vuorossa on työskentelyä yhdessä muiden toimialojen kanssa. Nuorten positiivisen diskriminaation indeksin laskentamalli päivitettiin alkuvuoden 2022 aikana. Kaupunkistrategian neljästä poikkihallinnollisesta ohjelmasta toimialalla on erityinen rooli Viihtyisä kaupunki - ohjelmaryhmässä. Suurin osa toimialan vastuulla olevista toimenpiteistä etenee suunnitellusti tai ovat valmistelussa.

Helsinkiäisten hyvinvointi ja terveys paranevat

Ikäihmisten toimintamahdollisuuksia parannetaan poistamalla liikkumisen ja liikkeelle lähtemisen esteitä yhteistyössä kumppaneiden ja muiden toimialojen kanssa. Suurinta osaa toimenpiteistä on ryhdytty edistämään, riskinä on koronapandemian pitkittyminen. Lasten ja nuorten mielenhyvinvointia parannetaan kaupunkiyhteisesti monialaisin toimenpitein ja osallisuutta vahvistamalla. Common Approach eli CA-malli on systemaattisesti hyvinvoinnin rakentamista tarkasteleva malli ja työkalu, jonka käyttöön kaikki nuorisotyöyksiköt koulutetaan syyskauden aikana. Nuorten työllistymisen valmiuksia parannetaan jakamalla kesäseteitä, joiden käyttöasteessa tavoitellaan 100 prosenttia. Seteleiden jako on alkanut, mutta arka kesäsetelien käyttöaste saadaan tietoon myöhemmin syksyllä. Tämänhetkisen tiedon mukaan tavoitetta ei kuitenkaan saavuteta täysimääräisesti. Ehkäisevän päihdetyön koordinaatio siirtyi sosiaali- ja terveystoimialalta Kuvan toimialalle 1.1.2022 alkaen ja vuoden alusta on käynnistetty sen toimintatapojen kehittäminen. Sotepe-uudistuksen kunta-Helsinkiin kohdistuvien vaikutusten valmistelua jatketaan. OmaStadissa syksyllä 2021 äänestettyjen ehdotusten suunnittelu ja toteutus käynnistyi, mm. liikuntaan liittyviä ehdotuksia on 19.

Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen

Toimialalla on edistetty kolmea suurta digitalisaatiohanketta: liikunnan tila- ja resurssivarausvarauspalvelu, kulttuurin kurssien ja tapahtumien suunnittelu ja hallinta sekä kirjaston digiperusta. Projektit etenevät suunnitellusti. Toimialan digitalisaatio-ohjelman jatkoksi laadittavan data- ja tiedolla johtamisen ohjelman valmistelu on käynnistynyt ja se esitellään lautakunnan päätöksentekoon loppuvuoden aikana. Kesäsetelin digitalisointi valmistui: haku ja palautusprosessi toteutetaan jatkossa sähköisesti.

Nykytaidetapahtuma Helsinki Biennaalista julkaistiin kaupunkitutkimuksen kanssa laaja vaikuttavuustutkimus, jossa tarkasteltiin biennaalin vaikuttavuutta erityisesti tapahtuman sosiokulttuuristen ja imagollisten vaikutusten, ympäristövaikutusten sekä taloudellisten vaikutusten näkökulmasta.